

De vaste commissie Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
t.a.v. Mw. E.C.E. de Kler

De vaste commissie Sociale Zaken en Werkgelegenheid
t.a.v. Dhr. M. Esmeijer
in cc.

De vaste commissie Justitie en Veiligheid
t.a.v. Mw. B. Hessing-Puts

De vaste commissie Volksgezondheid, Welzijn en Sport
t.a.v. Mw. H. Post

Amsterdam, 26 februari 2019

Betreft: petitie Alarmerende situaties alleenstaande ouders in Nederland

Geachte griffiers,

Hierbij doen we u een petitie die vier ministeries aangaat, zodoende de adressering aan vier vaste commissies. We vragen in deze petitie uw aandacht voor de alarmerende situatie van veel alleenstaande ouders, en in het bijzonder alleenstaande moeders, in Nederland.

De afgelopen jaren is er een aantal rapporten en publicaties verschenen waaruit blijkt dat de situatie van eenoudergezinnen in Nederland – in 87% van de gevallen gaat het hier om gezinnen met een moeder aan het hoofd – zorg wekt. Het gaat niet alleen slecht met veel van deze ouders, maar ook met hun kinderen. We noemen het rapport 'Armoede in Kaart' van het Sociaal en Cultureel Planbureau, het rapport van de Kinderombudsman 'Opgroeien in Armoede' en de 'Emancipatiemonitor' van CBS/SCP, maar dit is slechts een greep. Uit alle rapporten komt eenzelfde beeld naar voren: alleenstaande moeders lopen het grootste risico op armoede en sociaal isolement, een aanzienlijk deel van de alleenstaande ouders wordt slecht bereikt door de bestaande hulpverlening – dit geldt in het bijzonder voor alleenstaande ouders met een niet-westerse achtergrond. De kinderen van alleenstaande moeders in armoede lopen een grotere kans de negatieve effecten van armoede te ondervinden.

Nu het aantal kinderen dat wordt geboren in een gezin met een alleenstaande moeder toeneemt (CBS, 24-12-2018), vinden wij als Single SuperMom dat er structureel meer aandacht moet komen voor deze groep in de Nederlandse samenleving. Als grootste platform voor alleenstaande moeders in ons land, krijgen wij dagelijks tientallen hulpvragen van moeders die het niet meer redden, de wanhoop nabij zijn en geen uitweg meer zien uit hun situatie. Als belangenorganisatie voor alleenstaande moeders en eenoudergezinnen, roepen wij u met deze petitie op een aantal terugkerende problemen van deze groep aan te pakken om de positie van alleenstaande ouders structureel te verbeteren. We vragen u met klem kennis te nemen van de bijgevoegde petitie waarin we onze eisen nader toelichten en hopen dat u deze wilt behandelen in uw commissies.

Met vriendelijke groet,

Eva Yoo Ri Brussaard, Single SuperMom

Geachte leden van de commissies OCW & SZW,

De afgelopen jaren is er een aantal rapporten en publicaties verschenen waaruit blijkt dat de situatie van eenoudergezinnen in Nederland zorgwekkend is. In 87% van de gevallen gaat het hier om gezinnen met een moeder aan het hoofd. Het gaat niet alleen slecht met veel van de moeders, maar ook met hun kinderen. We noemen het rapport 'Armoede in Kaart van het Sociaal en Cultureel Planbureau, het rapport van de Kinderombudsman 'Opgroeien in Armoede' en de 'Emancipatiemonitor' van CBS/SCP, maar dit is slechts een greep.

Uit alle rapporten komt eenzelfde beeld naar voren: alleenstaande moeders lopen het grootste risico op armoede en sociaal isolement en voor een aanzienlijk deel van de alleenstaande ouders geldt dat de bestaande hulpverlening niet bij de behoeften aansluit. Wij vinden als Single SuperMom dat er structureel meer aandacht moet komen voor deze groep: minder armoede, minder isolement en betere hulpverlening. Als grootste platform voor alleenstaande moeders in ons land (vanaf 2020 willen wij overgaan naar het 1ouderpunt.nl), krijgen wij dagelijks tientallen hulpvragen van moeders die het niet meer redden, de wanhoop nabij zijn en geen uitweg meer zien, weg uit hun benarde positie.

Wij roepen u met deze petitie op om de positie van alleenstaande ouders structureel te verbeteren en vragen daarbij aandacht voor de volgende punten. Door te zorgen voor beleidskaders die ervoor zorgen dat beleid meer rekening houdt met en beter is afgestemd op de specifieke problematiek van alleenstaande ouder en zijn/haar kinderen. Daarnaast roepen we u op er zorg voor te dragen dat lagere overheden richtlijnen en middelen hebben om de problematiek van deze doelgroep integraal en structureel aan te pakken. Daarom doen wij u een aantal voorstellen.

1. Twee dagen gratis kinderopvang voor alleenstaande ouders in de bijstand of met een laag inkomen en meer flexibele opvang voor alle ouders.
2. Zorg dat het sociaal minimum voor alleenstaande ouders toereikend is. Verhoog het minimumloon, de bijstandsuitkering en kindgebonden budget.
3. Geef alleenstaande ouders in de bijstand, en met een laag inkomen de mogelijkheid zich te laten omscholen of te studeren (richting kansrijk beroep).
4. Beleg de inning van alimentatie centraal bij een overheidsinstantie die tevens garandeert dat de alleenstaande ouders en kinderen sowieso hun geld krijgen. Dit systeem werkt al in bepaalde landen. En voorkom dat alleenstaande ouders worden opgezadeld met de schulden van hun ex.
5. Geef het LBIO, het alimentatiebureau, prioriteit bij schuldinning zodat alleenstaande ouders en kinderen voorrang krijgen boven bv de Belastingdienst en een verplichte minimale bijdrage van 50 euro per kind.
6. Start een online campagne voor vader emancipatie en zorg voor een laagdrempelig aanbod voor alleenstaande mannen die hulp zoeken bij het invullen van hun vaderrol.
7. Biedt structureel in alle gemeentes hulpprogramma's aan voor alleenstaande moeders om hun situatie te verbeteren en een netwerk op te doen en initieer 1ouderpunten. Door het programma Durven Doen van Single SuperMoms hervinden alleenstaande moeders hun zelfvertrouwen en werken ze actief aan het herbouwen van een nieuwe toekomst.
8. Ontwikkel een laagdrempelig en inclusief hulpaanbod voor de negatieve effecten van scheidingen voor ouders en kinderen.

TOELICHTING PETITIE ALARMERENDE SITUATIES ALLEENSTAANDE OUDERS IN NEDERLAND

Een op de vier bijstandsgerechtigden is een alleenstaande moeder. Veel van deze moeders zijn vastgelopen in de hulpverlening en missen de vaardigheden om hun situatie zelfstandig te verbeteren. Voor deze doelgroep is er nu binnen het armoedebeleid geen gericht aanbod voor alleenstaande ouders en het zorgen voor meer perspectief. Hulp wordt vaak geboden in natura, en alleen aan de kinderen. De aangeboden hulp is bovendien afhankelijk van de gemeente in kwestie. Het gaat er om dat de moeders zelf meer zekerheid krijgen en voldoende inkomsten hebben om met hun kinderen rond te komen. Ingezet moet daarom worden in het economisch zelfstandig krijgen van alleenstaande ouders en een eerlijkere zorgverdeling.

Ook veel alleenstaande moeders die wel werken, komen niet uit de armoede doordat ze net boven de minimum inkomensgrens zitten, waardoor ze geen recht hebben op regelingen voor minima (problematiek van de werkende armen), terwijl ze wel hoge kosten voor bijvoorbeeld kinderopvang hebben. Zij raken hierdoor alsnog in de schulden. Om het voor de moeders mogelijk te maken om hun inkomsten op de arbeidsmarkt te verdienen is flexibele kinderopvang noodzakelijk. Flexibel, vanwege de ouders die in de zorg, de horeca of detailhandel werken. Initiatieven als Durven Doen (opgezet met ondersteuning vanuit het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid) laten zien dat moeders met hulp goed in staat zijn hun positie te verbeteren, mits dit aanbod is afgestemd op hun specifieke situatie.

Er moet onderzoek gedaan worden naar de reële economische positie van alleenstaande ouders. Bijstand blijkt niet voldoende te zijn voor een alleenstaande ouder met meer dan een kind. Het is niet rechtvaardig dat alimentatie die voor de kinderen is bedoeld in mindering wordt gebracht op de bijstand. Veel van de alleenstaande moeders die met hulpvragen bij Single SuperMom komen, staan alleen voor de opvoeding van hun kinderen. De vaders zijn niet in beeld of onttrekken zich aan hun verantwoordelijkheden. Dit heeft een negatief effect op de positie van alleenstaande moeders. Het versterkt hun isolement en verkleint hun kansen om aan zichzelf te werken.

Daarnaast draagt het ontbreken van een betrokken en verantwoordelijke vader in sterke mate bij aan de armoede waarin veel alleenstaande moeders terecht komen. Wij zijn van mening dat hier veel winst geboekt kan worden door het beeld van zorgende mannen te verbeteren en ervoor te zorgen dat mannen zich als zorgende ouders kunnen emanciperen. Er is een duidelijke relatie tussen armoede en echtscheiding. De relatie werkt twee kanten op: scheiden leidt, zeker onder moeders, tot armoede en armoede zet relaties onder druk. Het gevolg hiervan is een concentratie van eenoudergezinnen in sociaal zwakkere wijken. Er is steeds meer aandacht voor de negatieve gevolgen van scheiden voor ouders en kinderen, maar juist in de sociaal zwakkere wijken herkennen ouders zich onvoldoende in dit aanbod omdat dit niet aansluit op de oorzaken en de gevolgen van de scheiding in deze gezinnen.

Toegankelijke en betaalbare kinderopvang is cruciaal, voor alle taken waar alleenstaande moeders voor staan: bij re-integratie, kunnen solliciteren, een opleiding kunnen volgen. Het is belangrijk om daarbij ook te denken aan zzp'ers die niet voldoende verdienen om kinderopvang te kunnen betalen.

Het is verder noodzakelijk dat er meer mogelijkheden zijn voor alleenstaande ouders om aan geschikte en betaalbare huisvesting te komen. Te veel vrouwen verblijven te lang met hun kinderen in de opvang, omdat geen sociale woningen beschikbaar zijn, of komen in de schulden omdat hun huur te hoog is, of moeten in blijven wonen bij hun ouders. Zolang de huisvesting problematiek niet wordt opgelost kunnen ouders ook niet werken aan economische zelfstandigheid. Er is een directe relatie tussen het welzijn van de kinderen en dat van hun moeders. Waar ouders gebukt gaan onder teveel stress, depressies en isolement, angst voor schulden, angst voor het ingrijpen van de jeugdzorg wanneer ze niet in staat zijn om hun kinderen een 'stabiele' omgeving te bieden, hebben de ouders te veel zorgen om hun kinderen de beste zorg te geven. De kinderen zijn daarbij letterlijk het kind van de rekening. Ook hun toekomst staat op spel.

Niet alleen hulpverlening vanuit de overheid is van belang, maar een laagdrempelig aanbod van ondersteunde zelforganisatie, waarbij de vrouwen met onderlinge hulp netwerken op kunnen bouwen. Het is bovendien van belang dat de politiek en de gemeenten de alleenstaande ouders, en hun vertegenwoordigers vanuit hun eigen organisaties mee laten praten in het maken van beleid.

De noodzakelijke verbetering van de positie van alleenstaande moeders kan niet met een enkele wetswijziging of een eenvoudig project verwezenlijkt worden. Daarvoor is het te complex. Het is daarbij opvallend dat een grote bevolkingsgroep, goed voor in principe zes zetels in het parlement, in geen enkel partijprogramma, gemeentelijk of landelijk genoemd wordt. Het wordt tijd dat daar verandering in komt, en ook ministeries op dit front gaan samenwerken. Alleenstaand ouderschap hoort als onderwerp ingevoerd te worden op de lijst van OCW, <https://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-onderwijs-cultuur-en-wetenschap/onderwerpen> en onderwerp te zijn in de nota over Vrouwen aan het werk.

<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/vrouwenemancipatie/arbeidsparticipatie-van-vrouwen>. Zonder aandacht voor moederschap zal de economische zelfstandigheid en de deelname aan de arbeidsmarkt niet verbeteren.